

II

(Nelegislatívne akty)

NARIADENIA

NARIADENIE RADY (EÚ) 2022/1854

zo 6. októbra 2022

o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 122 ods. 1,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

- (1) Od septembra 2021 sú na trhoch s elektrinou veľmi vysoké ceny. Ako v apríli 2022 uviedla Agentúra Európskej únie pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (ACER) zriadená nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/942 ⁽¹⁾ vo svojom konečnom posúdení koncepcie veľkoobchodného trhu s elektrinou v Únii, ide najmä o dôsledok vysokej ceny plynu, ktorý sa používa ako vstup na výrobu elektriny. Elektrárne, ktoré spaľujú zemný plyn, sú často potrebné na uspokojenie dopytu po elektrine, keď je dopyt po nej počas dňa na najvyššej úrovni alebo keď objemy elektriny vyrobenej prostredníctvom iných technológií, ako je jadro, voda alebo variabilné obnoviteľné zdroje energie, nepostačujú na pokrytie dopytu. Eskalácia útočnej vojny Ruska proti Ukrajine, ktorá je zmluvnou stranou Zmluvy o Energetickom spoločenstve ⁽²⁾, viedla od februára 2022 k výraznému poklesu dodávok plynu. Útočná vojna Ruska proti Ukrajine zároveň spôsobila neistotu v súvislosti s dodávkami iných komodít, ako je čierne uhlie a ropa, ktoré využívajú zariadenia na výrobu elektriny. To viedlo k výraznému ďalšiemu zvýšeniu cien elektriny a ich nestálosti.
- (2) Nedávne podstatne nižšie úrovne dodávok plynu a čoraz častejšie prerušenia dodávok plynu z Ruska poukazujú na značné riziko, že v blízkej budúcnosti môže dôjsť k úplnému zastaveniu dodávok plynu z Ruska. S cieľom zvýšiť bezpečnosť dodávok energie v Únii prijala Rada nariadenie (EÚ) 2022/1369 ⁽³⁾, ktorým sa stanovuje dobrovoľné zníženie dopytu po zemnom plyne aspoň o 15 % v období od 1. augusta 2022 do 31. marca 2023 a Rada dáva možnosť vyhlásiť stav pohotovosti Únie v oblasti bezpečnosti dodávok plynu, čím sa na úrovni celej Únie aktivuje povinnosť spočívajúca v povinnom znížení dopytu po plyne.
- (3) Mimoriadne vysoké teploty zaznamenané počas leta 2022 zároveň zvýšili dopyt po elektrine na chladenie, čím sa zvýšil tlak na jej výrobu, zatiaľ čo výroba elektriny prostredníctvom určitých technológií bola v dôsledku technických okolností a okolností závislých od počasia výrazne pod historickou úrovňou. Bolo to spôsobené najmä výnimočným suchom, ktoré viedlo i) k výpadku vo výrobe elektriny v jadrových elektrárňach v rôznych členských štátoch v dôsledku nedostatku dostupnej chladiacej vody, ii) k obmedzenej výrobe elektriny hydroelektrárnami a iii) k nízkej hladine vody vo veľkých riekach, čo nepriaznivo ovplyvnilo prepravu komodít používaných ako vstupné palivo na výrobu elektriny. Táto bezprecedentná situácia znamená, že objemy elektriny vyrobenej v elektrárňach spaľujúcich zemný plyn boli trvalo vysoké, čo prispelo k výnimočne a neobvykle vysokým veľkoobchodným

⁽¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/942 z 5. júna 2019, ktorým sa zriaďuje Agentúra Európskej únie pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 22).

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 198, 20.7.2006, s. 18.

⁽³⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1369 z 5. augusta 2022 o koordinovaných opatreniach na zníženie dopytu po plyne (Ú. v. EÚ L 206, 8.8.2022, s. 1).

cenám elektriny. Napriek zníženej dostupnosti výrobných kapacít v niektorých členských štátoch pomohli výmeny elektriny medzi členskými štátmi zabrániť incidentom v oblasti bezpečnosti dodávok a prispeli k zmierneniu nestálosti cien na trhoch Únie, čím sa zvýšila odolnosť každého členského štátu voči cenovým šokom.

- (4) Prudký nárast cien na veľkoobchodných trhoch s elektrinou viedol k prudkému nárastu maloobchodných cien elektriny, pričom sa očakáva, že tento rast bude pokračovať aj pred nasledujúcou vykurovacou sezónou a postupne sa dotkne väčšiny spotrebiteľských zmlúv. Prudký nárast cien plynu a výsledný dopyt po alternatívnych palivách tiež viedli k zvýšeniu cien iných komodít, ako sú ceny ropy a uhlia.
- (5) Súčasná energetická kríza negatívne zasiahla všetky členské štáty, aj keď v rôznej miere. Prudký nárast cien energií významne prispieva k celkovej inflácii v eurozóne a spomaľuje hospodársky rast v Únii.
- (6) Preto je potrebná rýchla a koordinovaná reakcia na úrovni Únie. Stanovenie núdzového zásahu by umožnilo dočasné zmiernenie rizika, že ceny elektriny a náklady na ňu pre koncových odberateľov dosiahnu ešte oveľa menej udržateľné úrovne a že členské štáty prijímajú nekoordinované vnútroštátne opatrenia, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť dodávok na úrovni Únie a predstavovať dodatočnú záťaž pre priemysel a spotrebiteľov v Únii. V duchu solidarity medzi členskými štátmi je potrebné koordinované úsilie členských štátov počas zimnej sezóny 2022 – 2023 s cieľom zmierniť vplyv vysokých cien energie a zabezpečiť, aby súčasná kríza nevedla k trvalým škodám pre spotrebiteľov a hospodárstvo a aby sa súčasne zachovala udržateľnosť verejných financií.
- (7) Súčasné prerušenia dodávok plynu, znížená dostupnosť určitých zariadení na výrobu elektriny a z toho vyplývajúce vplyvy na ceny plynu a elektriny predstavujú v zmysle článku 122 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“) vážny problém v oblasti dodávok energetických produktov z plynu a elektriny. Existuje vážne riziko, že situácia by sa v zimnej sezóne 2022 – 2023 mohla ďalej zhoršiť v prípade ďalšieho prerušenia dodávok plynu a nízkych teplôt počas zimy, čím by sa zvýšil dopyt po plyne a elektrine. Takéto ďalšie zhoršenie by mohlo viesť k väčšiemu tlaku na zvyšovanie cien plynu a iných energetických komodít, čo by malo vplyv na ceny elektriny.
- (8) Narušenie trhu s energiou spôsobené jedným z hlavných účastníkov trhu, ktorý umelo znížil dodávky plynu v kontexte útočnej vojny Ruska proti Ukrajine, a hybridná vojna, ktorá sa tak vedie, vytvorili krízovú situáciu, ktorá si vyžaduje prijatie súboru naliehavých, dočasných a mimoriadnych opatrení hospodárskej povahy s cieľom riešiť jej neznesiteľné účinky na spotrebiteľov a podniky. Ak sa krízová situácia nebude rýchlo riešiť, môže mať vážne škodlivé účinky na infláciu, likviditu účastníkov trhu a hospodárstvo ako celok.
- (9) Na riešenie neviazaného nárastu cien elektriny a jeho vplyvu na domácnosti a priemysel je potrebná jednotná a dobre koordinovaná reakcia v rámci celej Únie. Nekoordinované vnútroštátne opatrenia by mohli ovplyvniť fungovanie vnútorného trhu s energiou, ohroziť bezpečnosť dodávok a viesť k ďalšiemu zvyšovaniu cien v členských štátoch najviac zasiahnutých krízou. Zabezpečenie integrity vnútorného trhu s elektrinou je preto životne dôležité na zachovanie a posilnenie potrebnej solidarity medzi členskými štátmi.
- (10) Hoci niektoré členské štáty môžu byť viac vystavené účinkom prerušenia dodávok ruského plynu a výslednému zvýšeniu cien, všetky členské štáty môžu prispieť k obmedzeniu hospodárskych škôd spôsobených takýmto prerušením prijatím vhodných opatrení na zníženie dopytu. Zníženie dopytu po elektrine na vnútroštátnej úrovni môže mať pozitívny vplyv na ceny elektriny v celej Únii, keďže trhy s elektrinou sú prepojené a úspory v jednom členskom štáte sú prínosom aj pre iné členské štáty.

- (11) Nekoordinované stropy trhových príjmov z elektriny vyrobenej výrobcami s nižšími marginálnymi nákladmi, ako je to v prípade obnoviteľných zdrojov energie, jadrovej energie a hnedého uhlia (ďalej len „inframarginálni výrobcovia“), môžu viesť k výrazným narušeniam medzi výrobcami v Únii, keďže výrobcovia si navzájom konkurujú v celej Únii na viazanom trhu s elektrinou. Záväzkom k spoločnému celouijnému stropu trhových príjmov od inframarginálnych výrobcov by sa umožnilo takýmto narušeniam zabrániť. Okrem toho nie všetky členské štáty môžu podporovať spotrebiteľov v rovnakom rozsahu z dôvodu obmedzených finančných zdrojov, zatiaľ čo niektorí výrobcovia elektriny môžu naďalej získavať značné nadmerné príjmy. Solidarita medzi členskými štátmi prostredníctvom celouijného stropu trhových príjmov by mala vytvoriť príjmy pre členské štáty na financovanie opatrení na podporu koncových odberateľov elektriny, ako sú domácnosti, malé a stredné podniky (ďalej len „MSP“) a energeticky náročné priemyselné odvetvia, a zároveň zachová cenové signály na trhoch v celej Únii aj cezhraničný obchod.
- (12) Vzhľadom na extrémne zvýšenie maloobchodných cien plynu a elektriny sú mimoriadne dôležité štátne a verejné zásahy na ochranu spotrebiteľov. Vplyv výpadku dodávok plynu na ceny elektriny, ako aj možnosť financovania podporných opatrení zo štátneho rozpočtu sa však v jednotlivých členských štátoch líšia. Ak by odberateľov a dodávateľov mohli chrániť len niektoré členské štáty s dostatočnými zdrojmi, viedlo by to k vážnym narušeniam vnútorného trhu. Jednotná povinnosť postúpiť nadmerné príjmy spotrebiteľom by umožnila všetkým členským štátom ochrániť svojich spotrebiteľov. Pozitívny účinok na ceny energie bude mať pozitívny vplyv na prepojený trh Únie s energiou a by zároveň pomohol zmierniť mieru inflácie. Preto v duchu solidarity by opatrenia prijaté v jednom členskom štáte mali mať na prepojenom trhu Únie pozitívny účinok aj v iných členských štátoch.
- (13) V súčasnej situácii sa zdá vhodné, aby sa na úrovni Únie prijali opatrenia na zavedenie solidárneho príspevku pre podniky a stále prevádzkarne z Únie s činnosťami v odvetviach ropy, zemného plynu, uhlia a rafinérií na zmiernenie priamych hospodárskych účinkov prudko rastúcich cien energie na rozpočty orgánov verejnej moci, koncových odberateľov a podnikov v celej Únii. Takýto solidárny príspevok by mal byť výnimočným a výlučne dočasným.
- (14) Solidárny príspevok je vhodným prostriedkom na riešenie nadmerných ziskov v prípade nepredvídaných okolností. Tieto zisky nezodpovedajú žiadnemu pravidelnému zisku, ktorý by podniky alebo stále prevádzkarne z Únie s činnosťami v odvetviach ropy, zemného plynu, uhlia a rafinérií dosiahli alebo mohli očakávať za normálnych okolností, ak by k nepredvídateľným udalostiam na trhoch s energiou nedošlo. Zavedenie solidárneho príspevku je preto spoločným a koordinovaným opatrením, ktoré v duchu solidarity prinesie vnútroštátnym orgánom dodatočné výnosy na to, aby mohli poskytnúť finančnú podporu domácnostiam a podnikom, ktoré sú výrazne zasiahnuté prudko rastúcimi cenami energie, a zároveň zabezpečí rovnaké podmienky v celej Únii. Mal by sa uplatňovať súbežne s bežnými daňami z príjmov právnických osôb, ktoré každý členský štát vyberá od dotknutých podnikov.
- (15) Aby sa zabezpečila súdržnosť medzi oblasťami energetickej politiky, opatrenia ustanovené v tomto nariadení by mali fungovať ako vzájomne prepojený súbor opatrení, ktoré sa budú navzájom posilňovať. Všetky členské štáty by mali byť schopné cielene podporovať spotrebiteľov prostredníctvom nadmerných príjmov vyplývajúcich zo stropu trhových príjmov, prostredníctvom zníženia dopytu po elektrine, čo prispieva k znižovaniu cien energie, a prostredníctvom výnosov zo solidárneho príspevku zavedeného pre podniky a stále prevádzkarne z Únie s činnosťami v odvetviach ropy, zemného plynu, uhlia a rafinérií. Nižší dopyt by mal zároveň pozitívne vplývať na znižovanie rizík pre bezpečnosť dodávok v súlade s cieľmi uvedenými v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944 (*).
- (16) Členské štáty by sa preto mali snažiť znížiť svoju celkovú hrubú spotrebu elektriny, a to u všetkých spotrebiteľov vrátane tých, ktorí ešte nie sú vybavení inteligentnými meracími systémami alebo zariadeniami, ktoré by im umožňovali monitorovať svoju spotrebu počas konkrétnych hodín dňa.

(*) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944 z 5. júna 2019 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a o zmene smernice 2012/27/EÚ (Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 125).

- (17) V záujme zachovania zásob paliva na výrobu elektriny a s cieľom osobitne sa zamerať na hodiny s najvyššou cenou alebo spotrebou elektriny, keď má výroba elektriny spaľovaním plynu obzvlášť významný vplyv na marginálnu cenu, by mal každý členský štát znížiť svoju hrubú spotrebu elektriny počas identifikovaného času špičky.
- (18) Na základe typického profilu spotreby elektriny v čase špičky by záväzný cieľ zníženia dopytu na úrovni 5 % v čase špičky zabezpečil, aby sa členské štáty konkrétnejšie zamerali na spotrebiteľov, ktorí môžu zabezpečiť flexibilitu prostredníctvom ponúk na zníženie dopytu na hodinovom základe, a to aj prostredníctvom nezávislých agregátorov. Aktívne zníženie dopytu po elektrine aspoň o 5 % počas vybraných hodín by preto malo prispieť k zníženiu spotreby paliva a k plynulejšiemu rozdeleniu dopytu medzi hodiny, čo by malo vplyv na hodinové tržové ceny.
- (19) Členské štáty by mali mať možnosť vybrať si vhodné opatrenia na dosiahnutie cieľov zníženia dopytu, aby bolo možné zohľadniť vnútroštátne špecifiká. Pri navrhovaní opatrení na zníženie dopytu po elektrine by členské štáty mali zabezpečiť, aby takéto opatrenia boli navrhnuté tak, aby neohrozovali ciele Únie v oblasti elektrifikácie stanovené v oznámení Komisie z 8. júla 2020 s názvom Pohon pre klimaticky neutrálne hospodárstvo: stratégia integrácie energetického systému EÚ. Elektrifikácia je kľúčom k zníženiu závislosti Únie od fosílnych palív a k zabezpečeniu dlhodobej strategickej autonómie Európskej únie, pretože vedie k obmedzeniu rozsahu tejto energetickej krízy a predchádzaniu budúcim energetickým krízam. Opatrenia na zníženie hrubej spotreby elektriny môžu zahŕňať vnútroštátne kampane na zvyšovanie informovanosti, zverejňovanie cielených informácií o predpokladanej situácii v elektrizačnej sústave, regulačné opatrenia obmedzujúce spotrebu energie, ktorá nie je nevyhnutná, a ciele stimuly na zníženie spotreby elektriny.
- (20) Pri určovaní vhodných opatrení na zníženie dopytu v čase špičky by členské štáty mali zvážiť najmä tržové opatrenia, ako sú aukcie alebo tendre, prostredníctvom ktorých by mohli stimulovať znižovanie spotreby ekonomicky efektívnym spôsobom. Na zabezpečenie účinnosti a rýchlej implementácie by členské štáty mohli využiť existujúce iniciatívy a rozšíriť existujúce systémy na rozvoj reakcie na strane spotreby. Opatrenia prijaté na vnútroštátnej úrovni by mohli zahŕňať aj finančné stimuly alebo kompenzáciu pre dotknutých účastníkov trhu, ak sa popri očakávanej bežnej spotrebe dosiahne skutočné zníženie dopytu.
- (21) S cieľom pomôcť členským štátom, aby dosiahli potrebné zníženie dopytu stanovené v tomto nariadení, a poskytnúť im usmernenia, by Komisia mala uľahčiť výmenu najlepších postupov medzi členskými štátmi.
- (22) Vzhľadom na mimoriadny a náhly nárast cien elektriny a bezprostredné riziko ďalšieho zvyšovania treba, aby členské štáty bezodkladne stanovili opatrenia potrebné na dosiahnutie zníženia hrubej spotreby elektriny s cieľom uľahčiť rýchle zníženie cien a minimalizovať využívanie fosílnych palív.
- (23) Na dennom veľkoobchodnom trhu sa najskôr predáva elektrina z najmenej nákladných elektrární, ale cena pre všetkých účastníkov trhu je stanovená podľa poslednej elektrárne potrebnej na pokrytie dopytu, ktorou je elektráreň s najvyššími marginálnymi nákladmi v čase, keď sa naplnia potreby trhu. Nedávny prudký nárast cien plynu a čierneho uhlia sa premietol do výnimočného a trvalého zvýšenia cien, za ktoré zariadenia na výrobu elektriny využívajúce plyn a uhlie ponúkajú elektrinu na dennom veľkoobchodnom trhu. To zase viedlo k mimoriadne vysokým cenám na dennom trhu v celej Únii, keďže často sú to práve zariadenia s najvyššími marginálnymi nákladmi, ktoré sú potrebné na uspokojenie dopytu po elektrine.
- (24) Vzhľadom na úlohu ceny na dennom trhu ako referenčnej hodnoty pre cenu na iných veľkoobchodných trhoch s elektrinou a na skutočnosť, že všetci účastníci trhu dostávajú zúčtovaciu cenu, dosahujú technológie s výrazne nižšími marginálnymi nákladmi od ruskej vojenskej agresie voči Ukrajine vo februári 2022 vysoké príjmy, ktoré výrazne presahujú ich očakávania pri rozhodovaní o investovaní.
- (25) V situácii, keď sú spotrebiteľia vystavení extrémne vysokým cenám, ktoré zároveň poškodzujú hospodárstvo Únie, je potrebné dočasne obmedziť mimoriadne tržové príjmy výrobcov s nižšími marginálnymi nákladmi prostredníctvom uplatnenia stropu tržových príjmov dosiahnuté predajom elektriny v rámci Únie.
- (26) S cieľom zabrániť obchádzaniu uplatňovania stropu tržových príjmov by členské štáty mali zaviesť účinné opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa strop tržových príjmov skutočne uplatňoval v situáciách, keď sú výrobcovia súčasťou skupiny spoločností.

- (27) Úroveň, na ktorej je strop trhových príjmov stanovený, by nemala ohroziť schopnosť výrobcov, na ktorých sa strop uplatní, vrátane výrobcov energie z obnoviteľných zdrojov, získať späť svoje investičné a prevádzkové náklady a mala by zachovať a stimulovať budúce investície do kapacity potrebnej na dekarbonizovanú a spoľahlivú elektrizačnú sústavu. Strop trhových príjmov, ktorý je jednotný v celej Únii, je najvhodnejší na zachovanie fungovania vnútorného trhu s elektrinou, keďže sa tak zachová cenová hospodárska súťaž medzi výrobcami, ktorí elektrinu vyrábajú rôznymi technológiami, najmä v prípade obnoviteľných zdrojov energie.
- (28) Zatiaľ čo príležitostné a krátkodobé maximá cien možno považovať za bežný prvok na trhu s elektrinou a môžu byť užitočné pre niektorých investorov pri spätnom získavaní ich investícií do výroby, extrémny a trvalý nárast cien pozorovaný od februára 2022 sa výrazne líši od bežnej situácie na trhu s príležitostnými vysokými cenami. Strop trhových príjmov by sa preto nemal stanoviť pod úrovňou primeraných očakávaní účastníkov trhu, pokiaľ ide o priemernú úroveň cien elektriny v hodinách, počas ktorých bol dopyt po elektrine najvyšší ešte pred útočnou vojnou Ruska proti Ukrajine. Do februára 2022 sa priemerné najvyššie ceny na veľkoobchodnom trhu s elektrinou v posledných desaťročiach výrazne a konzistentne očakávali na úrovni menej ako 180 EUR za MWh v celej Únii, a to aj napriek rozdielom v cenách elektriny medzi regiónmi v Únii. Keďže počiatočné investičné rozhodnutie účastníkov trhu bolo prijaté na základe očakávania, že ceny budú v čase špičky v priemere nižšie ako táto úroveň, stanovenie stropu trhových príjmov na 180 EUR/MWh predstavuje úroveň výrazne vyššiu ako pôvodné trhové očakávania. Ponechaním marže na cene, ktorú investori mohli odôvodnene očakávať, je potrebné zabezpečiť, aby strop trhových príjmov nebol v rozpore s počiatočným posúdením ziskovosti investícií.
- (29) Okrem toho je strop trhových príjmov na úrovni 180 EUR/MWh, vrátane primeranej marže, stále vyšší ako súčasné priemerné náklady na výrobu energie (LCOE) pre relevantné výrobné technológie, čo umožňuje výrobcovi, na ktorých sa strop vzťahuje, pokryť svoje investície a prevádzkové náklady. Vzhľadom na to, že strop trhových príjmov ponecháva značnú maržu medzi primeranými LCOE a stropom trhových príjmov, nemožno očakávať, že naruší investície do nových inframarginálnych kapacít.
- (30) Strop trhových príjmov by sa mal stanoviť skôr pre trhové príjmy než pre celkové príjmy z výroby (ktoré zahŕňajú iné potenciálne zdroje príjmov, ako je napríklad výkupná prémie), aby sa zabránilo významnému vplyvu na počiatočnú očakávanú ziskovosť projektu. Bez ohľadu na zmluvnú formu, prostredníctvom ktorej sa môže obchodovať s elektrinou, by sa strop trhových príjmov mal uplatňovať len na realizované trhové príjmy. Je to potrebné na to, aby sa zabránilo poškodeniu výrobcov, ktorí zo súčasných vysokých cien elektriny v skutočnosti nemajú prospech, pretože svoje príjmy zaistili pred výkyvmi na veľkoobchodnom trhu s elektrinou. Preto pokiaľ existujúce alebo budúce zmluvné záväzky, ako sú zmluvy o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov a iné druhy dohôd o nákupe elektriny alebo forwardové zaistenia, povedú k trhovým príjmom z výroby elektriny len do výšky stropu trhových príjmov, toto nariadenie by sa na takéto príjmy nemalo vzťahovať. Opatrenie, ktorým sa zavádza strop trhových príjmov, by preto nemalo odrádzať účastníkov trhu od uzatvárania takýchto zmluvných záväzkov.
- (31) Hoci uplatňovanie stropu trhových príjmov v čase úhrady za transakcie môže byť efektívnejšie, nemusí byť vždy možné, napríklad z dôvodu rozdielov v spôsobe organizácie veľkoobchodných trhov s elektrinou v členských štátoch a v rôznych časových rámcoch. S cieľom zohľadniť vnútroštátne špecifiká a uľahčiť uplatňovanie stropu trhových príjmov na vnútroštátnej úrovni by členské štáty mali mať možnosť rozhodnúť sa, či ho uplatnia pri úhrade za výmenu elektriny, alebo neskôr. Členské štáty by tiež mali mať možnosť rozhodnúť o predbežnom financovaní podporných opatrení pre koncových odberateľov elektriny a o vyberaní trhových príjmov v neskoršej fáze. Komisia by mala členským štátom poskytnúť usmernenia pri vykonávaní uvedeného opatrenia.
- (32) Strop trhových príjmov by sa mal uplatňovať na technológie s marginálnymi nákladmi nižšími ako strop trhových príjmov, ako je to v prípade veternej, slnečnej, jadrovej energie alebo lignitu.

- (33) Strop trhových príjmov by sa nemal uplatňovať na technológie s vysokými marginálnymi nákladmi týkajúcimi sa ceny vstupného paliva potrebného na výrobu elektriny, ako je to v prípade plynových a uhoľných elektrární na čierne uhlie, keďže ich prevádzkové náklady by boli výrazne nad úrovňou stropu trhových príjmov a jeho uplatňovanie by ohrozilo ich ekonomickú životaschopnosť. V záujme zachovania stimulov na celkové zníženie spotreby plynu by sa strop trhových príjmov nemal uplatňovať ani na technológie, ktoré priamo konkurujú plynovým elektrárnám a zabezpečujú flexibilitu pre elektrizačnú sústavu alebo predkladajú cenové ponuky na trhu s elektrinou na základe ich príležitostných nákladov, ako je reakcia na strane spotreby a skladovanie.
- (34) Strop trhových príjmov by sa nemal uplatňovať na technológie, ktoré ako vstupné palivá využívajú náhrady zemného plynu, ako je napríklad biometán, aby sa neohrozila konverzia existujúcich plynových elektrární v súlade s cieľmi REPowerEU, ktoré sú stanovené najmä v oznámení Komisie z 18. mája 2022 o Pláne REPowerEU (ďalej len „plán REPowerEU“).
- (35) S cieľom zachovať stimuly na rozvoj inovačných technológií by sa strop trhových príjmov nemal uplatňovať na demonštračné projekty.
- (36) V niektorých členských štátoch sú príjmy získané od niektorých výrobcov už zastopované prostredníctvom štátnych a verejných opatrení, ako sú výkupné tarify a dvojsmerné rozdielové zmluvy. Títo výrobcovia nemajú prospech zo zvýšených príjmov vyplývajúcich z nedávneho prudkého nárastu cien elektriny. Existujúci výrobcovia, na ktorých sa vzťahuje tento druh štátnych opatrení, ktoré sa neprijali v reakcii na súčasnú energetickú krízu, by preto mali byť z uplatňovania stropu trhových príjmov vylúčení. Strop trhových príjmov by sa nemal uplatňovať ani na výrobcov, ktorých trhové príjmy podliehajú iným regulačným opatreniam, ktoré prijali orgány verejnej moci a v rámci ktorých sa príjmy prevádzajú priamo spotrebiteľom.
- (37) S cieľom zabezpečiť účinné presadzovanie stropu trhových príjmov by výrobcovia, sprostredkovatelia a relevantní účastníci trhu mali príslušným orgánom členských štátov a prípadne prevádzkovateľom sústav a nominovaným organizátorom trhu s elektrinou poskytnúť potrebné údaje. Vzhľadom na veľký počet jednotlivých transakcií, pri ktorých musia príslušné orgány členských štátov zabezpečiť presadzovanie stropu trhových príjmov, by mali mať tieto orgány možnosť použiť primerané odhady na výpočet stropu trhových príjmov.
- (38) S cieľom riešiť situácie, keď uplatňovanie stropu trhových príjmov môže ovplyvniť motiváciu účastníkov trhu poskytovať regulačnú energiu alebo redispečing a protiobchod, by členské štáty mali mať možnosť rozhodnúť, že nebudú uplatňovať strop trhových príjmov získané z predaja elektriny na trhu s regulačnou energiou a z finančnej kompenzácie za redispečing a protiobchod.
- (39) S cieľom zohľadniť obavy o bezpečnosť dodávok by členské štáty mali mať možnosť stanoviť strop trhových príjmov spôsobom, ktorý umožní výrobcovi elektriny ponechať si 10 % nadmerných príjmov nad stropom trhových príjmov.
- (40) Vzhľadom na to, že výrobný mix a nákladová štruktúra zariadení na výrobu elektriny sa v členských štátoch značne líšia, malo by sa im umožniť zachovať alebo zaviesť vnútroštátne krízové opatrenia za osobitných podmienok.
- (41) Členským štátom by sa mala predovšetkým ponechať možnosť ďalej obmedziť príjmy výrobcov, na ktorých sa vzťahuje strop trhových príjmov, a stanoviť osobitný strop trhových príjmov získaných z predaja elektriny vyrobenej z čierneho uhlia, ktorého cena môže byť v niektorých členských štátoch výrazne nižšia ako cena marginálnych technológií. S cieľom zabezpečiť právnu istotu by členské štáty mali mať možnosť zachovať alebo zaviesť vnútroštátne krízové opatrenia, ktoré obmedzujú trhové príjmy výrobcov, na ktorých sa nevzťahuje celoúniijný strop trhových príjmov.

- (42) S cieľom zabezpečiť bezpečnosť dodávok by členské štáty mali mať možnosť stanoviť vyšší strop trhových príjmov pre výrobcov, na ktorých by sa inak vzťahoval celouňijný strop trhových príjmov, ak sú ich investičné a prevádzkové náklady vyššie ako celouňijný strop trhových príjmov.
- (43) Zvýšené obchodné toky medzi ponukovými oblasťami v dôsledku vysokých cenových rozdielov medzi takýmito oblasťami súvisiacich s krízou viedli v niektorých členských štátoch k značnému zvýšeniu poplatkov za preťaženie. Príjmy z preťaženia by sa mali naďalej pridelovať na splnenie prioritných cieľov stanovených v článku 19 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/943^(*). Členské štáty by však výnimočne mali mať v riadne odôvodnených prípadoch a pod kontrolou ich regulačných orgánov možnosť rozdeliť zostávajúce nadmerné príjmy priamo koncovým odberateľom elektriny namiesto toho, aby ich použili výlučne na účely uvedené v článku 19 ods. 3 uvedeného nariadenia.
- (44) Vzhľadom na to, že uplatňovaním stropu trhových príjmov nemôžu všetky členské štáty podporovať svojich koncových odberateľov v rovnakom rozsahu z dôvodu okolností súvisiacich s ich závislosťou od dovozu elektriny z iných krajín, je potrebné, aby členské štáty, ktorých čistý dovoz elektriny sa rovná alebo prevyšuje 100 %, mohli v duchu solidarity uzatvárať s hlavným vyvážajúcim členským štátom dohody o rozdelení nadmerných príjmov. Takéto dohody o solidarite sa podporujú najmä v prípadoch, keď je potrebné zohľadniť nevyvážené obchodné vzťahy.
- (45) Komerčné a obchodné praktiky, ako aj regulačný rámec v odvetví elektrickej energie sa výrazne líšia od odvetvia fosílnych palív. Vzhľadom na to, že cieľom stropu trhových príjmov je napodobniť výsledok trhu, ktorý výrobcovia mohli očakávať, ak by globálne dodávateľské reťazce fungovali normálne bez prerušenia dodávok plynu od februára 2022, je potrebné, aby sa opatrenie týkajúce sa výrobcov elektriny uplatňovalo na príjmy plynu z výroby elektriny. Naopak, keďže dočasný solidárny príspevok je zameraný na ziskovosť podnikov a stálych prevádzkarní z Únie s činnosťami v odvetviach ropy, zemného plynu, uhlia a rafinérií, ktorá sa v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi výrazne zvýšila, je potrebné, aby sa príspevok vzťahoval na ich zisky.
- (46) Členské štáty by mali zabezpečiť, aby sa nadmerné príjmy vyplývajúce z uplatňovania stropu trhových príjmov v oblasti elektriny preniesli na jej koncových odberateľov s cieľom zmierniť vplyv mimoriadne vysokých cien elektriny. Nadmerné príjmy by sa mali nasmerovať medzi odberateľov vrátane domácností a podnikov, ktoré sú obzvlášť výrazne ovplyvnené vysokými cenami elektriny. Bez navrhovaných opatrení existuje riziko, že len bohatšie členské štáty budú mať zdroje na ochranu svojich spotrebiteľov, čo povedie k vážnym narušeniam vnútorného trhu.
- (47) Príjmy zo stropu by mali pomôcť členským štátom financovať opatrenia, ako sú transfery príjmov, zľavy z účtov, kompenzácia dodávateľov za dodávky pod úrovňou nákladov, ako aj investície, ktoré povedú k štrukturálnemu zníženiu spotreby, najmä elektriny vyrobenej z fosílnych palív. Ak sa podpora poskytuje odberateľom elektriny mimo domácnosti, títo odberatelia by sa mali usilovať o investície do technológií dekarbonizácie vrátane energie z obnoviteľných zdrojov, napríklad prostredníctvom zmlúv o nákupe elektriny alebo priamych investícií do výroby energie z obnoviteľných zdrojov, alebo o investície do energetickej efektívnosti.
- (48) Verejné zásahy do stanovovania cien dodávok elektriny v zásade predstavujú opatrenie narúšajúce trh. Takéto zásahy sa preto môžu vykonávať len ako záväzky vyplývajúce zo služieb vo verejnom záujme a mali by podliehať osobitným podmienkam. V súčasnosti možno podľa smernice (EÚ) 2019/944 uplatňovať regulované ceny na domácnosti a mikropodniky a možno ich uplatňovať aj pod úrovňou nákladov v prípade energeticke chudobných a zraniteľných odberateľov. Vzhľadom na súčasný výnimočný nárast cien elektriny by sa však mal súbor dostupných opatrení, ktoré majú členské štáty k dispozícii na podporu spotrebiteľov, dočasne rozšíriť, a to poskytnutím možnosti uplatňovať regulované ceny na MSP a povolením regulovaných cien pod úrovňou nákladov. Takéto rozšírenie by sa mohlo financovať prostredníctvom stropu trhových príjmov.

(*) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/943 z 5. júna 2019 o vnútornom trhu s elektrinou (Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 54).

- (49) Je dôležité, aby regulované maloobchodné ceny v prípadoch, keď sú pod úrovňou nákladov, nediskriminovali jednotlivých dodávateľov, ani im nespôsobili nesp spravodlivé náklady. Dodávatelia by preto mali dostať spravodlivú kompenzáciu za náklady, ktoré im vzniknú pri dodávkach za regulované ceny, bez toho, aby bolo dotknuté uplatňovanie pravidiel štátnej pomoci. Náklady na regulované ceny pod úrovňou nákladov by sa mali financovať z príjmov vyplývajúcich z uplatňovania stropu trhových príjmov. S cieľom zabrániť tomu, aby takéto opatrenia zvyšovali dopyt po elektrine, a zároveň zabezpečiť, aby uspokojovali energetické potreby spotrebiteľov, by sa regulované ceny pod úrovňou nákladov mali vzťahovať len na obmedzené množstvo spotreby. Toto nariadenie by sa nemalo vzťahovať na režim dodávateľa poslednej inštalácie ani na výber dodávateľa poslednej inštalácie zo strany členských štátov.
- (50) Podniky a stále prevádzkarne z Únie, ktoré vytvárajú aspoň 75 % obratu činnosťami v odvetviach ropy, zemného plynu, uhlia a rafinérií, zaznamenali prudký nárast svojich ziskov v dôsledku náhlych a nepredvídateľných okolností útočnej vojny Ruska proti Ukrajine, znížených dodávok energie a rastúceho dopytu v dôsledku rekordne vysokých teplôt bez toho, aby podstatne zmenili štruktúru svojich nákladov či zvýšili svoje investície.
- (51) Dočasný solidárny príspevok by mal slúžiť ako prerozdelenie opatrenie, aby sa zabezpečilo, že dotknuté podniky, ktoré dosiahli nadmerné zisky v dôsledku neočakávaných okolností, úmerne prispievajú k zmierneniu energetickej krízy na vnútornom trhu.
- (52) Základom pre výpočet dočasného solidárneho príspevku sú zdaniteľné zisky podnikov a stálych prevádzkarní, ktoré sú daňovými rezidentmi v Únii v oblasti odvetví ropy, zemného plynu, uhlia a rafinérií, ako sa stanovuje v dvojstranných zmluvách alebo vo vnútroštátnych daňových zákonoch členských štátov, za finančný rok začínajúci sa 1. januára 2022 a/alebo 1. januára 2023 alebo po tomto dátume za celé jeho trvanie. Členské štáty, ktoré zdaňujú len rozdelené zisky právnických osôb, by mali uplatňovať dočasný solidárny príspevok na vypočítané zisky bez ohľadu na ich rozdelenie. Finančný rok sa určuje na základe pravidiel platných vo vnútroštátnom práve členských štátov.
- (53) Solidárny príspevok by sa mal vzťahovať len na zisky dosiahnuté v roku 2022 a/alebo 2023 presahujúce 20 % zvýšenie priemerného zdaniteľného zisku vytvoreného v štyroch finančných rokoch, ktoré sa začali 1. januára 2018 alebo po tomto dátume.
- (54) Týmto prístupom by sa zabezpečilo, že časť rozpätia zisku, ktorá neplynie z nepredvídateľného vývoja na trhoch s energiou v dôsledku útočnej vojny Ruska proti Ukrajine, by príslušné podniky a stále prevádzkarne z Únie mohli využiť na budúce investície alebo na zabezpečenie svojej finančnej stability počas prebiehajúcej energetickej krízy, a to aj v energeticky náročných priemyselných odvetviach. Týmto prístupom k stanoveniu základu na výpočet by sa zabezpečilo, že solidárny príspevok bude v jednotlivých členských štátoch primeraný. Stanovením minimálnej sadzby by sa zároveň malo zabezpečiť, aby bol solidárny príspevok spravodlivý a zároveň primeraný. Členské štáty by mali mať možnosť naďalej uplatňovať vyššiu sadzbu než 33 %, pokiaľ ide o ich solidárny príspevok. To by takýmto členským štátom malo umožniť, aby stanovili uprednostňovanú sadzbu, ktorú považujú vo svojich vnútroštátnych právnych systémoch za prijateľnú a vhodnú.
- (55) Členské štáty by mali prijať potrebné opatrenia na zabezpečenie plného uplatňovania solidárneho príspevku stanoveného v tomto nariadení a mali by zabezpečiť potrebné úpravy vo vnútroštátnom práve, najmä s cieľom zabezpečiť včasný výber solidárneho príspevku, a to aj na základe čistých príjmov, voči ktorým možno solidárny príspevok kompenzovať, s cieľom zohľadniť odpočítateľnosť alebo neodpočítateľnosť solidárneho príspevku alebo zohľadniť zaobchádzanie so stratami v predchádzajúcich fiškálnych rokoch, konzistentné zaobchádzanie so skrátenými fiškálnymi rokmi pre spoločnosti zriadené v roku 2022 a/alebo 2023 alebo na účely reštrukturalizácie alebo fúzií podnikov na účely výpočtu solidárneho príspevku.
- (56) Solidárny príspevok by sa mal použiť: i) na opatrenia finančnej podpory pre koncových odberateľov energie, a najmä zraniteľné domácnosti, s cieľom zmierniť účinky vysokých cien energie; ii) na opatrenia finančnej podpory s cieľom pomôcť pri znižovaní spotreby energie; iii) na opatrenia finančnej podpory s cieľom podporiť podniky v energeticky náročných priemyselných odvetviach; a iv) na opatrenia finančnej podpory s cieľom rozvíjať energetickú autonómiu Únie. Členské štáty by tiež mali mať povolené prideliť časť výnosov z dočasného solidárneho príspevku na spoločné financovanie. Tieto opatrenia si vyžadujú značnú flexibilitu, aby sa zohľadnili rozpočtové postupy členských štátov.

- (57) Použitie výnosov na tieto účely odzrkadľuje výnimočnú a dočasnú povahu solidárneho príspevku ako opatrenia, ktorého účelom je znížiť a zmierniť škodlivé účinky energetickej krízy na domácnosti a podniky v celej Únii s cieľom chrániť vnútorný trh a zabrániť riziku ďalšej fragmentácie. Prudko rastúcimi cenami energie sú zasiahnuté všetky členské štáty. Vzhľadom na rozdiely v ich príslušných energetických mixoch však nie je vplyv na členské štáty rovnaký a nie všetky členské štáty majú rovnaký fiškálny priestor na prijatie potrebných opatrení na ochranu zraniteľných domácností a podnikov. Bez opatrenia Únie, ako je napríklad solidárny príspevok, existuje vysoké riziko narušenia a ďalšej fragmentácie vnútorného trhu, čo by bolo škodlivé pre všetky členské štáty vzhľadom na integráciu trhov s energiou a hodnotových reťazcov. Boj proti energetickej chudobe a riešenie sociálnych dôsledkov energetickej krízy, najmä s cieľom chrániť pracovníkov v exponovaných priemyselných odvetviach, sú tiež otázkou solidarity medzi členskými štátmi. V záujme maximalizácie jeho vplyvu by sa výnosy zo solidárneho príspevku mali využívať koordinovaným spôsobom a/alebo prostredníctvom finančných nástrojov Únie v duchu solidarity.
- (58) Členské štáty by sa mali zamerať najmä na opatrenia finančnej podpory pre najzraniteľnejšie domácnosti a podniky, ktoré sú najviac zasiahnuté prudko rastúcimi cenami energie. Tým by sa zachoval cenový stimul na zníženie dopytu po energii a úsporu energie. Okrem toho zameranie sa na najzraniteľnejšie domácnosti a domácnosti s obmedzenou likviditou by malo pozitívny vplyv na celkovú spotrebu odvrátením nadmerného vytlačania výdavkov na neenergetický tovar vzhľadom na to, že sklon uvedenej skupiny domácností ku spotrebe vysoko závisí od príjmov. Výnosy zo solidárneho príspevku by sa okrem toho mali použiť na podporu znižovania spotreby energie. V tejto súvislosti by sa takéto výnosy mali použiť napríklad na účely aukcií alebo tendrov znižujúcich dopyt, na zníženie nákladov koncových odberateľov energie na nákup energie v prípade určitých objemov spotreby energie alebo na podporu investícií koncových odberateľov energie – zraniteľných domácností, ako aj podnikov – do obnoviteľných zdrojov energie, investícií do energetickej efektívnosti alebo iných technológií dekarbonizácie. Výnosy zo solidárneho príspevku by sa mali použiť aj na finančnú podporu podnikov v energeticky náročných priemyselných odvetviach a v regiónoch, ktoré sa na tieto priemyselné odvetvia spoliehajú. Náklady v energeticky náročných priemyselných odvetviach, ako je odvetvie hnojív, prudko rastú v dôsledku prudkého nárastu cien energie. Opatrenia finančnej podpory majú byť podmienené investíciami do energie z obnoviteľných zdrojov, energetickej efektívnosti alebo iných technológií dekarbonizácie. Okrem toho by sa opatrenia, ktoré pomáhajú zvýšiť nezávislosť Únie v oblasti energetiky, mali podporovať investíciami v súlade s cieľmi stanovenými v oznámení Komisie z 8. marca 2022 o REPowerEU: spoločné európske pravidlá pre cenovo dostupnejšiu, bezpečnejšiu a udržateľnejšiu energiu (ďalej len „spoločné európske pravidlá REPowerEU“) a v pláne REPowerEU, najmä v prípade projektov s cezhraničným rozmerom.
- (59) Členské štáty by sa tiež mohli rozhodnúť prideliť časť výnosov zo solidárneho príspevku na spoločné financovanie opatrení, ktoré sú určené na zníženie škodlivých účinkov energetickej krízy vrátane podpory ochrany zamestnanosti, rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností pracovnej sily, alebo na podporu investícií do energetickej efektívnosti a energie z obnoviteľných zdrojov, a to aj do cezhraničných projektov. Aspekt spoločného financovania zahŕňa rozdelenie nákladov na základe projektov medzi členskými štátmi, ako aj presmerovanie prostredníctvom nástroja Únie na základe toho, že členské štáty dobrovoľne pridelia príjmy do rozpočtu Únie v duchu solidarity.
- (60) Pravidelné a účinné monitorovanie a podávanie správ Komisii je nevyhnutné na posúdenie pokroku, ktorý členské štáty dosiahli pri dosahovaní cieľov znižovania dopytu, uplatňovaní stropu trhových príjmov, využívaní nadmerných príjmov a uplatňovaní regulovaných cien.
- (61) Členské štáty by mali Komisii podávať správy o uplatňovaní solidárneho príspevku na svojich príslušných územiach, ako aj o akýchkoľvek zmenách, ktoré na tento účel vykonajú vo svojich právnych rámcoch, vrátane ďalších právnych predpisov, ktoré môžu byť potrebné na zabezpečenie konzistentnej implementácie solidárneho príspevku na vnútroštátnej úrovni.
- (62) Členské štáty by mali podávať správy aj o použití výnosov zo solidárneho príspevku. Cieľom je najmä zabezpečiť, aby členské štáty využívali výnosy tak, ako sa stanovuje v tomto nariadení.

- (63) Členské štáty by mali na svojom území uplatňovať solidárny príspevok stanovený v tomto nariadení, pokiaľ neprijali rovnocenné vnútroštátne opatrenia. Ak je cieľom vnútroštátneho opatrenia prispieť k cenovej dostupnosti energie, mal by sa považovať za podobný celkovému cieľu solidárneho príspevku stanovenému v tomto nariadení. O vnútroštátnom opatrení by malo platiť, že podlieha podobným pravidlám ako solidárny príspevok, ak sa vzťahuje na činnosti v odvetviach ropy, zemného plynu, uhlia a rafinérií, ak sa ním určuje základ, stanovuje sadzba a zabezpečuje, aby sa výnosy z vnútroštátneho opatrenia použili na účely, ktoré sú porovnateľné s tými na solidárny príspevok.
- (64) Solidárny príspevok a právny rámec Únie, ktorým sa riadi, by mali mať dočasnú povahu s cieľom riešiť výnimočnú a naliehavú situáciu, ku ktorej v Únii došlo v súvislosti s prudko rastúcimi cenami energie. Solidárny príspevok by sa mal uplatňovať na nadmerné zisky vytvorené v roku 2022 a/alebo 2023 s cieľom riešiť a zmierniť škodlivé účinky súčasnej prebiehajúcej energetickej krízy na domácnosti a podniky. Uplatnenie solidárneho príspevku na celý finančný rok by malo umožniť použiť nadmerné zisky za príslušné obdobie vo verejnom záujme, ktorým je zmiernenie dôsledkov energetickej krízy, pričom sa dotknutým podnikom ponechá primeraná miera ziskov.
- (65) Solidárny príspevok by sa mal uplatňovať len na finančný rok 2022 a/alebo 2023. Po tom, ako vnútroštátne orgány vyjadria svoj názor na výber solidárneho príspevku, Komisia by mala situáciu preskúmať a do 15. októbra 2023 a 15. októbra 2024 predložiť správu Rade.
- (66) V prípade, že členský štát má ťažkosti s uplatňovaním tohto nariadenia, a najmä dočasného solidárneho príspevku, mal by v prípade potreby konzultovať s Európskou komisiou v súlade s článkom 4 Zmluvy o Európskej únii (ďalej len „Zmluva o EÚ“).
- (67) Vzhľadom na ich štrukturálnu sociálnu a hospodársku situáciu ako aj ich fyzické charakteristiky, najvzdialenejšie regióny v zmysle článku 349 ZFEÚ nie je možné prepojiť s trhom Únie s elektrinou. Nemali by preto uplatňovať ustanovenia o znížení hrubej spotreby elektriny v čase špičky a strope trhových príjmov. Členské štáty by navyše mali mať možnosť vylúčiť uplatňovanie týchto ustanovení na elektrinu vyrábanú v malých izolovaných sústavách alebo malých prepojených sústavách podľa vymedzení v smernici (EÚ) 2019/944. Okrem toho Cyprus a Malta z dôvodu svojich odlišných charakteristík neuplatňujú *acquis* Únie v oblasti trhu s energiou v plnom rozsahu. Cyprus je úplne izolovaný od transeurópskych energetických sietí, zatiaľ čo Malta má len obmedzené prepojenie s nimi. Keďže diferencovaný prístup pre tieto členské štáty bude mať len obmedzený vplyv na vnútorný trh s energiou, Cyprus a Malta by mali mať možnosť dobrovoľne uplatňovať ustanovenia týkajúce sa zníženia ich hrubej spotreby elektrickej energie v čase špičky a stropu trhových príjmov. Okrem toho, ak by sa Cyprus rozhodol uplatňovať ustanovenia o strope trhových príjmov, a aby sa zabezpečila stabilita jeho elektrizačnej sústavy, nemal by byť povinný uplatňovať strop trhových príjmov na elektrinu vyrobenú z ropných výrobkov.
- (68) Nestálosť podkladových cien plynu spôsobuje ťažkosti energetickým firmám, ktoré pôsobia na termínovaných trhoch s elektrinou, najmä pokiaľ ide o prístup k vhodnej zábezpeke. Komisia v spolupráci s Európskym orgánom pre cenné papiere a trhy a Európskym orgánom pre bankovníctvo posudzuje otázky týkajúce sa akceptovateľnosti zábezpeky a marží a vyhodnocuje možné spôsoby, ako obmedziť nadmernú vnútrodennú volatilitu.
- (69) Opatrenia ustanovené v tomto nariadení sú aj v súlade s doplnkovou a prebiehajúcou prácou Komisie v súvislosti s dlhodobou koncepciou trhu, ako sa uvádza v oznámení Komisie z 18. mája 2022 o krátkodobých intervenciách na trhu s energiou a dlhodobom zlepšení koncepcie trhu s elektrinou, ktoré bolo vydané spolu s plánom REPowerEU.
- (70) Vzhľadom na rozsah energetickej krízy, úroveň jej sociálneho, hospodárskeho a finančného vplyvu a potrebu konať čo najrýchlejšie by toto nariadenie malo nadobudnúť účinnosť čo najskôr, a to dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v Úradnom vestníku Európskej únie.

- (71) Vzhľadom na výnimočnú povahu opatrení stanovených v tomto nariadení a potrebu ich uplatňovania, najmä počas zimnej sezóny 2022 – 2023, by sa toto nariadenie malo uplatňovať do 31. decembra 2023.
- (72) Keďže cieľ tohto nariadenia, a to stanovenie núdzového zásahu, ktorým sa majú zmierniť účinky vysokých cien energie, nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale z dôvodu jeho rozsahu a účinkov ho možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Zmluvy o EÚ. V súlade so zásadou proporcionality stanovenou podľa uvedeného článku toto nariadenie neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie tohto cieľa,

PRIJALA TOTO NARIADENIE:

KAPITOLA I

Predmet úpravy a vymedzenie pojmov

Článok 1

Predmet úpravy a rozsah pôsobnosti

Týmto nariadením sa stanovuje núdzový zásah, ktorým sa majú prostredníctvom výnimočných, cielených a časovo obmedzených opatrení zmierniť účinky vysokých cien energie. Cieľom uvedených opatrení je znížiť spotrebu elektriny, zaviesť strop trhových príjmov, ktoré určití výrobcovia získavajú z jej výroby, a cielene prerozdeliť koncovým odberateľom elektriny, umožniť členským štátom uplatňovať opatrenia verejného zasahovania do stanovovania cien za dodávky elektriny pre odberateľov elektriny v domácnosti a MSP a stanoviť pravidlá povinného dočasného solidárneho príspevku, ktorým podniky a stále prevádzkarne z Únie s činnosťami v odvetviach ropy, zemného plynu, uhlia a rafinérií majú prispieť k cenovej dostupnosti energie pre domácnosti a podniky.

Článok 2

Vymedzenie pojmov

Na účely tohto nariadenia sa uplatňuje vymedzenie pojmov stanovené v článku 2 nariadenia (EÚ) 2019/943 a článku 2 smernice (EÚ) 2019/944. Okrem toho sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

- 1) „malý a stredný podnik alebo MSP“ je podnik podľa vymedzenia v článku 2 prílohy k odporúčaniu Komisie 2003/361/ES ⁽⁶⁾;
- 2) „hrubá spotreba elektriny“ je celková dodávka elektriny na činnosti na území členského štátu;
- 3) „referenčné obdobie“ je obdobie od 1. novembra do 31. marca v piatich po sebe nasledujúcich rokoch predchádzajúcich dňu nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia, počnúc obdobím od 1. novembra 2017 do 31. marca 2018;
- 4) „čas špičky“ sú príslušné hodiny dňa, počas ktorých sa na základe prognóz prevádzkovateľov prenosových sústav a prípadne nominovaných organizátorov trhu s elektrinou očakáva, že veľkoobchodné ceny elektriny na dennom trhu budú najvyššie, že hrubá spotreba elektriny bude najvyššia, alebo že hrubá spotreba elektriny vyrobenej z iných ako obnoviteľných zdrojov energie uvedených v článku 2 bode 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 ⁽⁷⁾ bude najvyššia;

⁽⁶⁾ Odporúčanie Komisie 2003/361/ES zo 6. mája 2003 o vymedzení mikropodnikov, malých a stredných podnikov (Ú. v. EÚ L 124, 20.5.2003, s. 36).

⁽⁷⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 82).

- 5) „trhový príjem“ je realizovaný príjem, ktorý výrobca získa výmenou za predaj a dodávku elektriny v Únii, bez ohľadu na zmluvnú formu, ktorou sa takáto výmena uskutočňuje, a to vrátane zmlúv o nákupe elektriny a iných zaistovacích operácií proti výkyvom na veľkoobchodnom trhu s elektrinou a s vylúčením akejkoľvek podpory poskytovanej členskými štátmi;
- 6) „úhrada“ je platba, ktorá sa uskutočňuje a prijíma medzi protistranami, v náležitých prípadoch oproti dodávke a príjmu elektriny, a ktorou si protistrany plnia príslušné povinnosti vyplývajúce z jednej alebo viacerých zúčtovacích transakcií;
- 7) „príslušný orgán“ je orgán v zmysle článku 2 bodu 11 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/941 ⁽⁸⁾;
- 8) „sprostredkovatelia“ sú subjekty na veľkoobchodných trhoch s elektrinou ostrovných členských štátov, v ktorých sa ponuky predkladajú na jednotkovej báze a ktoré nie sú prepojené s inými členskými štátmi, ak regulačný orgán povolil týmto subjektom zúčastňovať sa na trhu v mene výrobcu, s výnimkou subjektov, ktoré prevádzajú nadmerné príjmy priamo koncovým odberateľom elektriny;
- 9) „nadmerné príjmy“ sú kladný rozdiel medzi trhovými príjmami výrobcov za MWh elektriny a stropom trhových príjmov vo výške 180 EUR za MWh elektriny podľa článku 6 ods. 1;
- 10) „odpad“ je každá látka alebo vec, ktorej sa držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť alebo je povinný sa jej zbaviť, podľa vymedzenia v článku 3 bode 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES ⁽⁹⁾;
- 11) „závislosť od čistého dovozu“ je rozdiel medzi celkovým dovozom elektriny a celkovým vývozom elektriny ako percentuálny podiel celkovej hrubej výroby elektriny v členskom štáte v období od 1. januára 2021 do 31. decembra 2021;
- 12) „finančný rok“ je daňový rok, kalendárny rok alebo akékoľvek iné primerané obdobie na daňové účely podľa vymedzenia vo vnútroštátnom práve;
- 13) „koncový odberateľ energie“ je odberateľ, ktorý nakupuje energiu pre vlastnú spotrebu;
- 14) „koncový odberateľ elektriny“ je odberateľ, ktorý nakupuje elektrinu pre vlastnú spotrebu;
- 15) „podnik z Únie“ je podnik usadený v členskom štáte, ktorý sa podľa daňových právnych predpisov tohto členského štátu považuje za rezidenta na daňové účely v tomto členskom štáte a podľa podmienok zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia uzavretej s tretím štátom sa nepovažuje za rezidenta na daňové účely mimo Únie;
- 16) „stála prevádzkareň“ je trvalé miesto podnikania umiestnené v členskom štáte, prostredníctvom ktorého sa úplne alebo čiastočne vykonáva podnikanie podniku usadeného v inom štáte, pokiaľ zisky tohto miesta podnikania sú predmetom dane v členskom štáte, v ktorom je toto miesto podnikania umiestnené;
- 17) „podniky a stále prevádzkárne z Únie s činnosťami v odvetviach ropy, zemného plynu, uhlia a rafinérií“, sú spoločnosti alebo stále prevádzkárne z Únie, ktoré vytvárajú aspoň 75 % svojho obratu z hospodárskej činnosti v oblasti ťažby, dobývania, rafinácie ropy alebo výroby koksárenských produktov, ako sa uvádza v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1893/2006 ⁽¹⁰⁾;

⁽⁸⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/941 z 5. júna 2019 o pripravenosti na riziká v sektore elektrickej energie a o zrušení smernice 2005/89/ES (Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 1).

⁽⁹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc (Ú. v. EÚ L 312, 22.11.2008, s. 3).

⁽¹⁰⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1893/2006 z 20. decembra 2006, ktorým sa zavádza štatistická klasifikácia ekonomických činností NACE Revision 2 a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (EHS) č. 3037/90 a niektoré nariadenia ES o osobitných oblastiach štatistiky (Ú. v. EÚ L 393, 30.12.2006, s. 1).

- 18) „nadmerné zisky“ sú zdaniteľné zisky stanovené podľa vnútroštátnych daňových pravidiel vo finančnom roku 2022 a/alebo finančnom roku 2023, a za celé jeho trvanie, dosiahnuté z činností vykonávaných na úrovni podnikov a stálych prevádzkarní z Únie s činnosťami v odvetviach ropy, zemného plynu, uhlia a rafinérií, ktoré presiahli 20 % zvýšenie priemeru zdaniteľných ziskov v období štyroch finančných rokov začínajúcich sa 1. januára 2018 alebo po tomto dátume;
- 19) „solidárny príspevok“ je dočasné opatrenie určené na riešenie nadmerných ziskov podnikov a stálych prevádzkarní z Únie s činnosťami v odvetviach ropy, zemného plynu, uhlia a rafinérií, ktorým sa má pre členské štáty, spotrebiteľov a podniky zmierniť výnimočný vývoj cien na trhoch s energiou;
- 20) „nadmerné príjmy z preťaženia“ sú zvyšné príjmy, ktoré zostávajú nevyužité po pridelení príjmov z preťaženia v súlade s prioritnými cieľmi stanovenými v článku 19 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2019/943;
- 21) „prijaté rovnocenné vnútroštátne opatrenie“ je legislatívne, regulačné alebo administratívne opatrenie prijaté a uverejnené členským štátom do 31. decembra 2022, ktorým sa prispieva k cenovej dostupnosti energie.

KAPITOLA II

Opatrenia týkajúce sa trhu s elektrinou

Oddiel 1

Zníženie dopytu

Článok 3

Zníženie hrubej spotreby elektriny

1. Členské štáty sa usilujú zaviesť opatrenia na zníženie svojej celkovej mesačnej hrubej spotreby elektriny o 10 % v porovnaní s priemernou hrubou spotrebou elektriny v zodpovedajúcich mesiacoch referenčného obdobia.
2. Pri výpočte zníženia hrubej spotreby elektriny môžu členské štáty zohľadniť zvýšenú hrubú spotrebu elektriny, ktorá vyplýva z dosiahnutia cieľov zníženia dopytu po plyne a všeobecného úsilia o elektrifikáciu s cieľom postupne vyradiť fosílnu palivá.

Článok 4

Zníženie hrubej spotreby elektriny v čase špičky

1. Každý členský štát určí čas špičky, ktorého dĺžka celkovo zodpovedá minimálne 10 % všetkých hodín v období od 1. decembra 2022 do 31. marca 2023.
2. Každý členský štát zníži svoju hrubú spotrebu elektriny počas určeného času špičky. Zníženie dosiahnuté počas určeného času špičky musí dosiahnuť v priemere aspoň 5 % za hodinu. Cieľ zníženia sa vypočíta ako rozdiel medzi skutočnou hrubou spotrebou elektriny počas určeného času špičky a hrubou spotrebou elektriny, ktorú prognózujú prevádzkovatelia prenosových sústav, v relevantných prípadoch aj v spolupráci s regulačným orgánom, bez toho, aby sa zohľadnil účinok opatrení zavedených na dosiahnutie cieľa stanoveného v tomto článku. Predpovede prevádzkovateľov prenosových sústav môžu zahŕňať historické údaje za referenčné obdobie.
3. Členský štát sa môže rozhodnúť, že sa zameria na percentuálny podiel času špičky, ktorý je odlišný od percentuálneho podielu stanoveného v odseku 1, pokiaľ sú pokryté aspoň 3 % času špičky a pokiaľ sa úspora energie v danom čase špičky prinajmenšom rovná úspore, ktorá by sa dosiahla pomocou parametrov stanovených v odsekoch 1 a 2.

Článok 5

Opatrenia na dosiahnutie zníženia dopytu

S cieľom splniť ciele stanovené v článkoch 3 a 4 si členské štáty môžu na zníženie hrubej spotreby elektriny zvoliť vhodné opatrenia vrátane predĺženia platnosti platných vnútroštátnych opatrení. Tieto opatrenia musia byť jasne vymedzené, transparentné, primerané, cielené, nediskriminačné, ako aj overiteľné, a musia najmä spĺňať všetky tieto podmienky:

- a) ak sa okrem trhových príjmov vypláca finančná kompenzácia, výška tejto kompenzácie sa stanoví prostredníctvom otvoreného súťažného procesu;
- b) môžu zahŕňať finančnú kompenzáciu len vtedy, ak sa takáto kompenzácia vypláca za dodatočnú úsporu elektriny, ktorá bola dosiahnutá v porovnaní s očakávanou spotrebou v príslušnej hodine bez verejnej súťaže;
- c) nesmú neprimerane narušovať hospodársku súťaž ani riadne fungovanie vnútorného trhu s elektrinou;
- d) v súlade s článkom 17 smernice (EÚ) 2019/944 sa nesmú nenáležite obmedzovať na konkrétnych odberateľov alebo skupiny odberateľov vrátane nezávislých agregátorov a
- e) nesmú neprimerane brániť procesu nahrádzania technológií fosílnych palív technológiami využívajúcimi elektrinu.

Oddiel 2

Strop trhových príjmov a prerozdelenie nadmerných príjmov a nadmerných príjmov z preťaženia koncovým odberateľom ELEKTRINY

Článok 6

Povinný strop trhových príjmov

1. Trhové príjmy výrobcov získané z výroby elektriny zo zdrojov uvedených v článku 7 ods. 1 sa obmedzia na maximálnu výšku 180 EUR za MWh vyrobenej elektriny.
2. Členské štáty zabezpečia, aby sa strop trhových príjmov vzťahoval na všetky trhové príjmy výrobcov a v relevantných prípadoch aj sprostredkovateľov, ktorí sa zapájajú do veľkoobchodných trhov s elektrinou v mene výrobcov, bez ohľadu na trhový časový rámec, v ktorom sa transakcia uskutočňuje, a bez ohľadu na to, či sa s elektrinou obchoduje dvojstranne alebo na centralizovanej mnohostrannej platforme.
3. Členské štáty zavedú účinné opatrenia s cieľom zabrániť obchádzaniu povinností výrobcov podľa odseku 2. Zabezpečia najmä, aby sa strop trhových príjmov skutočne uplatňoval v prípadoch, keď sú výrobcovia kontrolovaní alebo čiastočne vlastní inými podnikmi, najmä ak sú súčasťou vertikálne integrovaného podniku.
4. Členské štáty rozhodnú, či strop trhových príjmov uplatnia pri úhrade za výmenu energie alebo neskôr.
5. Komisia poskytne členským štátom usmernenia pri vykonávaní tohto článku.

Článok 7

Uplatňovanie stropu trhových príjmov na výrobcov elektriny

1. Strop trhových príjmov stanovený v článku 6 sa vzťahuje na trhové príjmy získané z predaja elektriny vyrobenej z týchto zdrojov:
 - a) veterná energia;

- b) slnečná energia (slnečná tepelná a slnečná fotovoltaická energia);
- c) geotermálna energia;
- d) vodná energia bez nádrže;
- e) palivo z biomasy (pevné alebo plynné palivá z biomasy) okrem biometánu;
- f) odpad;
- g) jadrová energia;
- h) hnedé uhlie;
- i) ropné produkty;
- j) rašelina.

2. Strop trhových príjmov stanovený v článku 6 ods. 1 sa nevzťahuje na demonštračné projekty ani na výrobcov, ktorých príjmy za MWh vyrobenej elektriny už sú obmedzené v dôsledku vnútroštátnych opatrení alebo opatrení zo strany orgánov verejnej moci, ktoré sa neprijali podľa článku 8.

3. Najmä v prípadoch, keď uplatňovanie stropu trhových príjmov stanoveného v článku 6 ods. 1 spôsobuje značné administratívne zaťaženie, môžu členské štáty rozhodnúť, že sa strop trhových príjmov nebude vzťahovať na výrobcov, ktorí vyrábajú elektrinu v zariadeniach na výrobu elektriny s inštalovaným výkonom až do 1 MW. Členské štáty môžu najmä v prípadoch, keď uplatňovanie stropu trhových príjmov stanoveného v článku 6 ods. 1 vedie k riziku zvýšenia emisií CO₂ a zníženia výroby energie z obnoviteľných zdrojov, rozhodnúť, že strop trhových príjmov sa nevzťahuje na elektrinu vyrábanú v hybridných zariadeniach, ktoré využívajú aj konvenčné zdroje energie.

4. Členské štáty môžu rozhodnúť, že strop trhových príjmov sa nevzťahuje na príjmy získané z predaja elektriny na trhu s regulačnou energiou a z kompenzácie za redispečing a protiobchod.

5. Členské štáty môžu rozhodnúť, že strop trhových príjmov sa uplatňuje len na 90 % trhových príjmov prekračujúcich strop trhových príjmov stanovený v článku 6 ods. 1.

6. Výrobcovia, sprostredkovatelia a relevantní účastníci trhu, a prípadne aj prevádzkovatelia sústav poskytnú príslušným orgánom členských štátov a v relevantných prípadoch aj prevádzkovateľom sústav a nominovaným organizátorom trhu s elektrinou všetky údaje potrebné na uplatňovanie článku 6 vrátane údajov o vyrobenej elektrine a súvisiacich trhových príjmoch bez ohľadu na trhovú časovú rámcu, v ktorom sa transakcia uskutočňuje, a bez ohľadu na to, či sa s elektrinou obchoduje dvojstranne, v rámci toho istého podniku alebo na centralizovanej mnohostrannej platforme.

Článok 8

Vnútroštátne krízové opatrenia

1. Členské štáty môžu:
- a) zachovať alebo zaviesť opatrenia, ktorými sa ďalej obmedzujú trhové príjmy výrobcov, ktorí vyrábajú elektrinu zo zdrojov uvedených v článku 7 ods. 1, vrátane možnosti rozlišovať medzi technológiami, ako aj trhové príjmy iných účastníkov trhu vrátane tých, ktorí pôsobia v oblasti obchodovania s elektrinou;
 - b) stanoviť vyšší strop trhových príjmov pre výrobcov, ktorí vyrábajú elektrinu zo zdrojov uvedených v článku 7 ods. 1, za predpokladu, že ich investície a prevádzkové náklady presahujú maximálnu sumu stanovenú v článku 6 ods. 1;
 - c) zachovať alebo zaviesť vnútroštátne opatrenia na obmedzenie trhových príjmov výrobcov vyrábajúcich elektrinu zo zdrojov, ktoré nie sú uvedené v článku 7 ods. 1;
 - d) stanoviť osobitný strop trhových príjmov získaných z predaja elektriny vyrobenej z čierneho uhlia;
 - e) uložiť strop trhových príjmov vodným elektrárňam, ktoré nie sú uvedené v článku 7 ods. 1 písm. d), alebo zachovať či zaviesť takéto opatrenia, ktorými sa ešte viac obmedzujú ich trhové príjmy, vrátane možnosti rozlišovať medzi technológiami.

2. Opatrenia uvedené v odseku 1 v súlade s týmto nariadením:
 - a) musia byť primerané a nediskriminačné;
 - b) nesmú ohrozovať investičné signály;
 - c) zabezpečujú pokrytie investícií a prevádzkových nákladov;
 - d) nenarúšajú fungovanie veľkoobchodných trhov s elektrinou, a najmä neovplyvňujú hodnotové poradie a tvorbu cien na veľkoobchodnom trhu;
 - e) musia byť v súlade s právom Únie.

Článok 9

Prerozdelenie nadmerných príjmov z preťaženia vyplývajúce z pridelovania medzioblastnej kapacity

1. Odchylné od pravidiel Únie týkajúcich sa príjmov z preťaženia môžu členské štáty použiť nadmerné príjmy z preťaženia vyplývajúce z pridelovania medzioblastnej kapacity na financovanie opatrení na podporu koncových odberateľov elektriny v súlade s článkom 10.
2. Použitie nadmerných príjmov z preťaženia v súlade s odsekom 1 podlieha schváleniu regulačným orgánom dotknutého členského štátu.
3. Členské štáty oznámia Komisii použitie nadmerných príjmov z preťaženia v súlade s odsekom 1 do jedného mesiaca odo dňa prijatia príslušného vnútroštátneho opatrenia.

Článok 10

Prerozdelenie nadmerných príjmov

1. Členské štáty zabezpečia, aby sa všetky nadmerné príjmy vyplývajúce z uplatňovania stropu trhových príjmov cielene použili na financovanie opatrení na podporu koncových odberateľov elektriny, ktorými sa zmiernuje vplyv vysokých cien elektriny na týchto odberateľov.
2. Opatrenia uvedené v odseku 1 musia byť jasne vymedzené, transparentné, primerané, nediskriminačné a overiteľné a nesmú byť v rozpore s povinnosťou znížiť hrubú spotrebu elektriny stanovenou v článkoch 3 a 4.
3. Ak príjmy získané priamo z uplatňovania stropu trhových príjmov na ich území a príjmy získané nepriamo z cezhraničných dohôd nepostačujú na primeranú podporu koncových odberateľov elektriny, môžu členské štáty na rovnaký účel a za rovnakých podmienok použiť iné vhodné prostriedky, ako sú napríklad rozpočtové zdroje.
4. Opatrenia podľa odseku 1 môžu napríklad zahŕňať:
 - a) poskytnutie finančnej kompenzácie koncovým odberateľom elektriny za zníženie ich spotreby elektriny, a to aj prostredníctvom aukcií alebo tendrov na zníženie dopytu;
 - b) priame transfery koncovým odberateľom elektriny, a to aj prostredníctvom pomerného zníženia sieťových taríf;
 - c) kompenzácie dodávateľom, ktorí v dôsledku štátneho alebo verejného zásahu do stanovovania cien podľa článku 13 musia dodávať elektrinu odberateľom pod úrovňou nákladov;
 - d) zníženie nákladov koncových odberateľov elektriny na jej nákup vrátane zníženia týchto nákladov na obmedzený objem spotrebovanej elektriny;
 - e) podporu investícií koncových odberateľov elektriny do dekarbonizačných technológií, obnoviteľných zdrojov energie a investícií do energetickej efektívnosti.

Článok 11

Dohody medzi členskými štátmi

1. V situáciách, keď závislosť členského štátu od čistého dovozu zodpovedá úrovni 100 % alebo je vyššia, uzavrujú dovážajúci členský štát a hlavný vyvážajúci členský štát do 1. decembra 2022 dohodu o primeranom rozdelení nadmerných príjmov. Všetky členské štáty môžu v duchu solidarity uzatvárať takéto dohody, ktoré sa môžu vzťahovať aj na príjmy pochádzajúce z vnútroštátnych krízových opatrení podľa článku 8 vrátane činností obchodovania s elektrinou.
2. Komisia pomáha členským štátom počas celého procesu rokovaní, ako aj podporuje a uľahčuje výmenu najlepších postupov medzi členskými štátmi.

Oddiel 3

Maloobchodné opatrenia

Článok 12

Dočasné rozšírenie verejných zásahov do stanovovania cien elektriny na MSP

Odchylné od pravidiel Únie týkajúcich sa verejných zásahov do stanovovania cien môžu členské štáty uplatňovať verejné zásahy do stanovovania cien dodávok elektriny na MSP. Takéto verejné zásahy musia:

- a) zohľadňovať ročnú spotrebu príjemcu za posledných päť rokov a zachovať stimul na zníženie dopytu;
- b) spĺňať podmienky stanovené v článku 5 ods. 4 a 7 smernice (EÚ) 2019/944;
- c) v náležitých prípadoch spĺňať podmienky stanovené v článku 13 tohto nariadenia.

Článok 13

Dočasná možnosť stanoviť ceny elektriny pod úrovňou nákladov

Odchylné od pravidiel Únie týkajúcich sa verejných zásahov do stanovovania cien môžu členské štáty pri uplatňovaní verejných zásahov do stanovovania cien dodávok elektriny podľa článku 5 ods. 6 smernice (EÚ) 2019/944 alebo článku 12 tohto nariadenia výnimočne a dočasne stanoviť cenu za dodávku elektriny, ktorá je nižšia ako náklady, za predpokladu, že sú splnené všetky tieto podmienky:

- a) opatrenie sa vzťahuje na obmedzené množstvo spotreby a zachováva stimul na zníženie dopytu;
- b) nedochádza k diskriminácii medzi dodávateľmi;
- c) dodávatelia dostávajú za dodávky pod úrovňou nákladov kompenzáciu a
- d) všetci dodávatelia sú oprávnení poskytovať ponuky na dodávku elektriny za cenu, ktorá je pod úrovňou nákladov, na rovnakom základe.

KAPITOLA III

Opatrenie týkajúce sa odvetví ropy, zemného plynu, uhlia a rafinérií

Článok 14

Podpora koncových odberateľov energie prostredníctvom dočasného solidárneho príspevku

1. Nadmerné zisky dosiahnuté podnikmi a stálymi prevádzkarňami z Únie s činnosťami v odvetviach ropy, zemného plynu, uhlia a rafinérií podliehajú povinnému dočasnému solidárnemu príspevku, pokiaľ členské štáty neprijali rovnocenné vnútroštátne opatrenia.
2. Členské štáty zabezpečia, aby prijaté rovnocenné vnútroštátne opatrenia mali podobné ciele a podliehali podobným pravidlám ako dočasný solidárny príspevok podľa tohto nariadenia a aby vytvárali porovnateľné alebo vyššie výnosy, než sú odhadované výnosy zo solidárneho príspevku.
3. Členské štáty prijímajú a uverejnia opatrenia, ktorými sa bude vykonávať povinný dočasný solidárny príspevok uvedený v odseku 1 do 31. decembra 2022.

Článok 15

Základ pre výpočet dočasného solidárneho príspevku

Dočasný solidárny príspevok podnikov a stálych prevádzkarní z Únie s činnosťami v odvetviach ropy, zemného plynu, uhlia a rafinérií, vrátane tých, ktoré sú súčasťou konsolidovanej skupiny výlučne na daňové účely, sa vypočíta zo zdaniteľných ziskov, určených podľa vnútroštátnych daňových pravidiel, vo finančnom roku 2022 a/alebo finančnom roku 2023, a za celé ich trvanie, ktoré presiahli 20 % zvýšenie priemeru zdaniteľných ziskov určených podľa vnútroštátnych daňových pravidiel v období štyroch finančných rokov začínajúcich sa 1. januára 2018 alebo po tomto dátume. Ak je priemer zdaniteľných ziskov v tomto období štyroch finančných rokov záporný, priemerný zdaniteľný zisk sa na účely výpočtu dočasného solidárneho príspevku rovná nule.

Článok 16

Sadzba pre výpočet dočasného solidárneho príspevku

1. Sadzba uplatniteľná na výpočet dočasného solidárneho príspevku je najmenej 33 % základu uvedeného v článku 15.
2. Dočasný solidárny príspevok sa uplatňuje popri bežných daniach a odvodoch uplatniteľných podľa vnútroštátneho práva členského štátu.

Článok 17

Použitie výnosov z dočasného solidárneho príspevku

1. Členské štáty použijú výnosy z dočasného solidárneho príspevku s dostatočne včasným vplyvom na ktorýkoľvek z týchto účelov:
 - a) finančné podporné opatrenia pre koncových odberateľov energie, a najmä pre zraniteľné domácnosti, na ciele zmiernenie účinkov vysokých cien energie;
 - b) finančné podporné opatrenia na pomoc pri znižovaní spotreby energie, napríklad prostredníctvom aukcií alebo tendrov na zníženie dopytu, zníženia nákladov koncových odberateľov energie na nákup energie v určitých objemoch spotreby, podpory investícií koncových odberateľov energie do obnoviteľných zdrojov energie, štrukturálnych investícií do energetickej efektívnosti alebo iných dekarbonizačných technológií;
 - c) finančné podporné opatrenia na podporu podnikov v energeticky náročných priemyselných odvetviach za predpokladu, že sú podmienené investíciami do obnoviteľných zdrojov energie, energetickej efektívnosti alebo iných dekarbonizačných technológií;

- d) finančné podporné opatrenia na rozvoj energetickej autonómie, najmä na investície v súlade s cieľmi REPowerEU stanovenými v pláne REPowerEU a v spoločných európskych pravidlách REPowerEU, ako sú projekty s cezhraničným rozmerom;
 - e) členské štáty môžu v duchu vzájomnej solidarity prideliť časť výnosov z dočasného solidárneho príspevku na spoločné financovanie opatrení na zníženie škodlivých účinkov energetickej krízy vrátane podpory ochrany zamestnanosti a rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností pracovnej sily alebo na podporu investícií do energetickej efektívnosti a energie z obnoviteľných zdrojov, a to aj do cezhraničných projektov, a do mechanizmu Únie na financovanie energie z obnoviteľných zdrojov stanoveného v článku 33 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 ⁽¹¹⁾.
2. Opatrenia uvedené v odseku 1 musia byť jasne vymedzené, transparentné, primerané, nediskriminačné a overiteľné.

Článok 18

Dočasná povaha solidárneho príspevku

Solidárny príspevok, ktorý členské štáty uplatňujú v súlade s týmto nariadením, má dočasnú povahu. Uplatňuje sa len na nadmerné zisky dosiahnuté vo finančných rokoch uvedených v článku 15.

KAPITOLA IV

Záverečné ustanovenia

Článok 19

Monitorovanie a presadzovanie dodržiavania ustanovení

1. Vykonávanie opatrení uvedených v článkoch 3 až 7, 10, 12 a 13 monitoruje na svojom území príslušný orgán každého členského štátu.
2. Členské štáty čo najskôr po nadobudnutí účinnosti tohto nariadenia a najneskôr do 1. decembra 2022 oznámia Komisii plánované opatrenia na dosiahnutie zníženia dopytu požadované podľa článku 5 a dohody medzi členskými štátmi uzavreté podľa článku 11.
3. Členské štáty do 31. januára 2023 a opäť do 30. apríla 2023 podajú Komisii správu o:
 - a) znížení dopytu dosiahnutom podľa článkov 3 a 4 a opatreniach zavedených na dosiahnutie tohto zníženia podľa článku 5;
 - b) nadmerných príjmov dosiahnutých podľa článku 6;
 - c) opatreniach týkajúcich sa rozdelenia nadmerných príjmov použitých na zmiernenie vplyvu vysokých cien elektriny na koncových odberateľov elektriny podľa článku 10;
 - d) všetkých verejných zásahoch do stanovovania cien dodávok elektriny uvedených v článkoch 12 a 13.
4. Členské štáty podajú Komisii správu o:
 - a) zavedení dočasného solidárneho príspevku podľa článku 14, ako aj o tom, v ktorom finančnom roku (finančných rokoch) ho budú uplatňovať, a to do 31. decembra 2022;

⁽¹¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013 (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 1).

- b) všetkých následných zmenách vnútroštátneho právneho rámca do jedného mesiaca odo dňa uverejnenia v ich príslušných vnútroštátnych úradných vestníkoch;
- c) použitie výnosov podľa článku 17 do jedného mesiaca odo dňa, keď členské štáty výnosy vybrali v súlade s vnútroštátnym právom;
- d) prijatých rovnocenných vnútroštátnych opatreniach uvedených v článku 14 do 31. decembra 2022; členské štáty takisto do jedného mesiaca odo dňa, keď výnosy vybrali v súlade s vnútroštátnym právom, poskytnú posúdenie sumy výnosov, ktoré sa vytvorili na základe uvedených prijatých rovnocenných vnútroštátnych opatrení, a ich použitia.

Článok 20

Preskúmanie

1. Komisia do 30. apríla 2023 vykoná preskúmanie kapitoly II vzhľadom na všeobecnú situáciu v oblasti dodávok elektriny a cien elektriny v Únii a predloží Rade správu o hlavných zisteniach tohto preskúmania. Na základe uvedenej správy môže Komisia v prípade, že je to odôvodnené hospodárskymi okolnosťami alebo fungovaním trhu s elektrinou v Únii a v jednotlivých členských štátoch, predovšetkým navrhnúť predĺženie obdobia uplatňovania tohto nariadenia, zmenu výšky stropu trhových príjmov uvedenej v článku 6 ods. 1 a zdrojov výroby elektriny uvedených v článku 7 ods. 1, na ktoré sa vzťahuje, alebo inú zmenu kapitoly II.
2. Komisia do 15. októbra 2023 a opäť do 15. októbra 2024 vykoná preskúmanie kapitoly III vzhľadom na všeobecnú situáciu v odvetví fosílnych palív a dosiahnuté nadmerné zisky a predloží Rade správu o hlavných zisteniach tohto preskúmania.

Článok 21

Výnimky

1. Články 4 až 7 sa nevzťahujú na najvzdialenejšie regióny v zmysle článku 349 ZFEÚ, ktoré nie je možné prepojiť s trhom Únie s elektrinou.
2. Členské štáty sa môžu rozhodnúť neuplatňovať články 4 až 7 na elektrinu vyrábanú v malých izolovaných sústavách alebo malých prepojených sústavách.
3. Články 4 až 7 nie sú povinné pre Cyprus a Maltu. Ak sa Cyprus rozhodne uplatňovať články 4 až 7, článok 6 ods. 1 sa neuplatňuje na elektrinu vyrábanú z ropných produktov.

Článok 22

Nadobudnutie účinnosti a uplatňovanie

1. Toto nariadenie nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.
2. Bez toho, aby bola dotknutá povinnosť zabezpečiť rozdelenie nadmerných príjmov v súlade s článkom 10 a použitie výnosov z dočasného solidárneho príspevku v súlade s článkom 17, a bez toho, aby bola dotknutá povinnosť predložiť správu uvedenú v článku 20 ods. 2, sa toto nariadenie uplatňuje do 31. decembra 2023, s výhradou nasledovného:
 - a) článok 4 sa uplatňuje od 1. decembra 2022 do 31. marca 2023;
 - b) články 5 a 10 sa uplatňujú od 1. decembra 2022;

- c) články 6, 7 a 8 sa uplatňujú od 1. decembra 2022 do 30. júna 2023;
- d) článok 20 ods. 2 sa uplatňuje do 15. októbra 2024.

Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné v členských štátoch v súlade so zmluvami.

V Bruseli 6. októbra 2022

Za Radu
predseda
M. BEK
